

Originalni naučni članak

Uloga otpornosti, emocionalne inteligencije, doživljaja smisla pandemije i solidarnosti u objašnjenju dobrobiti za vrijeme pandemije COVID-19

Jelena Maričić¹, Ana Petak¹ , and Jelena Flego¹

¹ *Fakultet hrvatskih studija, Univerzitet u Zagrebu, Hrvatska*

SAŽETAK

Pandemija COVID-19 izazvala je rapidne promjene u svakodnevnicu diljem svijeta. Osim nepovoljnih učinaka na mentalno zdravlje, izazovi koje je donijela mogu biti prilika za osobni rast i razvoj. Provedeno je istraživanje s ciljem utvrđivanja doprinosa emocionalne inteligencije, otpornosti, doživljaja smislenosti osobnog iskustva pandemije i percepcije osobne i građanske solidarnosti na dobrobit tijekom pandemije COVID-19. Podaci su prikupljeni online (travanj 2020. - siječanj 2021.). Sudjelovalo je 509 sudionika (70.5% žena, 29.5% muškaraca) u dobi 18 do 75 godina ($M = 35.04$, $SD = 12.68$) s području Republike Hrvatske. Sudionici su svoju dobrobit procijenili relativno visokom. Hijerarhijskom regresijskom analizom utvrđeno je da su stupanj obrazovanja, emocionalna inteligencija, psihološka otpornost, zadovoljstvo solidarnošću društva i percepcija smisla osobnog iskustva tijekom pandemije prediktivne u objašnjavanju varijance dobrobiti. Tim skupom prediktora objašnjeno je ukupno 24.8% varijance dobrobiti, no potrebna su dodatna istraživanja mehanizama u pozadini povezanosti istraživanih čimbenika i dobrobiti.

Ključne riječi: dobrobit, emocionalna inteligencija, otpornost, smisao, solidarnost

UDK: 616.98:578.834

371.78:578.834

DOI: [10.19090/pp.v18i4.2594](https://doi.org/10.19090/pp.v18i4.2594)

Primljeno: 27.11.2024.

Primljena korekcija: 28.05.2025.

Prihvaćeno za štampu:

12.06.2025.

Copyright © 2025 The Author(s).

This is an open access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

✉ Kontakt imejl adresa: apetak@fhs.unizg.hr

Uvod

Pandemija COVID-19 izazvala je rapidne promjene u svakodnevnicu diljem svijeta. Rezultirala je zahtjevima za prilagodbom novim okolnostima s naglaskom na izbjegavanje fizičkog kontakta, ograničavanje kretanja, te poželjnost fizičkog distanciranja i izolacije u vlastitim domovima (Lades et al., 2020). Osim socijalnih i ekonomskih posljedica pandemije, osjećaja usamljenosti, izolacije i zarobljenosti, pandemija koronavirusa donijela je dugoročne i duboke učinke na mentalno zdravlje i dobrobit koji su se odrazili i na osobe koje nisu izravno bile izložene virusu (Holmes et al., 2020; Hotopf et al., 2020; O'Connor et al., 2021). Uz povišene razine anksioznosti, depresije i stresa kao obilježja s početka pandemije (Wang et al., 2020), longitudinalne studije zabilježile su i pad subjektivne dobrobiti u prvih 6 mjeseci pandemije (Zion et al., 2022).

Brojne studije (Holmes et al., 2020; O'Connor et al., 2021, Wang et al., 2020) usmjerene su na istraživanje negativnih učinaka pandemije na mentalno zdravlje, no neki autori (Sanchez-Ruiz et al., 2021) promatraju okolnosti izazvane pandemijom kao izazov te priliku za osobni rast i razvoj. Paradigma egzistencijalne pozitivne psihologije (Wong, 2011) je proširenje prvog vala pozitivne psihologije Seligmana i Csikszentmihalyia (2000), kao što navode Sanchez-Ruiz i suradnici (2021), te čini pomak od ideje kliničara o potrebi uklanjanja izvora uznemirenosti prema ideji da je stres neugodan ali nužan, te je prilika za osobni rast i razvoj. Perspektiva pozitivne psihologije često je kritizirana radi pretjeranog usmjeravanja na pozitivne emocije, dok neugodne emocije ignorira ili ih percipira kao odsutnost pozitivnih afekata (Sanchez-Ruiz et al., 2021). Ta kritika nije utemeljena, stoga što prema stajalištima pozitivne psihologije i nepovoljne okolnosti poput pandemije mogu doprinijeti osobnom rastu i razvoju. Učinkovite strategije suočavanja s novonastalim okolnostima mogu rezultirati povoljnim psihološkim ishodima, osobito u područjima doživljaja osobne dobrobiti (Bokhan et al., 2021).

Subjektivna dobrobit je složeni konstrukt koji je rezultat kombinacije kognitivne, afektivne i eudaimonične komponente (Vanhoutte & Nazroo, 2014). Radi se o subjektivnom doživljaju zadovoljstva različitim aspektima života, a koje može biti kognitivno (zadovoljstvo životom) i afektivno (doživljena raspoloženja i emocije; Diener, 1984; Diener et al., 1999). O složenosti konstrukta svjedoči i PERMA model (Seligman, 2011),

prema kojem dobrobit sačinjavaju pozitivne emocije (eng. *positive emotion*), uključenost (eng. *engagement*), pozitivni odnosi (eng. *positive relationships*), smisao (eng. *meaning*) i postignuće (eng. *accomplishments/achievements*). Iako se radi o složenom konstrukt, dobrobit je u istraživanjima često mjerena jednom česticom (Raudenská, 2023), a neki rezultati (npr. Atroszko et al., 2017) ukazuju na visoke korelacije tih mjera sa složenijim mjerama istog konstrukta. Potrebno je imati na umu i da jednom česticom obično zahvaćamo samo jednu od više faceta konstrukta dobrobiti (Raudenská, 2023). Čestica formulirana s fokusom na procjenu zadovoljstva životom općenito predstavlja kognitivnu komponentu subjektivne dobrobiti, dok čestica u kojoj je fokus na procjeni sreće reflektira afektivnu komponentu subjektivne dobrobiti (Strobel et al., 2011). Budući da su komponente PERMA modela važne za razvoj dobrobiti pojedinca, model se smatra dobrim polazištem za planiranje pozitivnih psiholoških intervencija usmjerenih ka sprječavanju dugoročnih nepovoljnih učinaka pandemije koronavirusa na mentalno zdravlje (Morgan & Simmons, 2021; Sun et al., 2024). Temeljem spomenutog modela, Sun i suradnici (2024) predlažu nekoliko mjera suočavanja s posljedicama COVID-a. Autori (Sun et al., 2024) predlažu osnaživanje pozitivnih emocija kroz psihoedukaciju. Slijedeće predložene mjere su organiziranje većeg broja ustanova u kojima se može primiti psihološka podrška, smanjenje stigmatizacije kroz edukaciju članova obitelji i cjelokupne javnosti o dugoročnim posljedicama COVID-a, psihološka podrška u pronalaženju osobnog smisla života, te podrška u doživljavanju osjećaja postignuća u svakodnevnim aktivnostima. Iako rad na komponentama PERMA modela može doprinijeti poboljšanju mentalnog zdravlja općenito (Kovich et al., 2023), važno je razmotriti i druge čimbenike čije bi osnaživanje moglo povoljno djelovati na dobrobit pojedinca suočenog s dugoročnim posljedicama pandemije. U ovom istraživanju posebna pozornost posvećena je komponenti smisla iz spomenutog modela, a koja se često istražuje i zasebno u okviru drugih teorijskih pristupa (npr. Wong, 1998).

Percepcija smisla ključna je za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja i dobrobiti tijekom stresnih životnih okolnosti (Arslan et al., 2022; Karataş & Tagay, 2021; Russo-Netzer, 2023), te se može promatrati kao globalni ili situacijski doživljaj smisla (Karataş & Tagay, 2021). Globalna percepcija smisla odnosi se na pojedinčeve osnovne ciljeve i vjerovanja o sebi i o svijetu, dok se situacijska percepcija smisla odnosi na traženje smisla

u određenim životnim okolnostima ili ishodima (Zambelli & Tagliabue, 2024). Percepcija smislenosti života jedan je od medijatora veze između stresa izazvanog koronavirusom i dobrobiti studenata (Arslan & Allen, 2021), a povezana je s osjećajem svrhovitosti, te može ublažiti stres u složenim životnim situacijama, uključujući pandemiju (Park & Gutierrez, 2012; Schnell & Krampe, 2020). U savjetodavnome radu, upućivanje na otkrivanje smisla u prilagodbi pojedinca na stresne događaje iznimno je značajno, no ujedno je i kompleksno (Park & Gutierrez, 2012; Wong, 1998). Moguće je da podrška u vidu traženja smisla pomaže pojedincu da prevlada stresne događaje jer pomiče fokus s preživljavanja na razvoj otpornosti (Stark et al., 2020). Otpornost se može definirati kao proces adaptacije na nedaće, traume, tragedije, prijetnje i važne stresore (*The American Psychological Association* – APA, 2014), te je još jedan čimbenik koji značajno doprinosi dobrobiti. Otpornost se u različitim radovima operacionalizira na različite načine - kao „ukočenost“ (na način da nas težak događaj nije „dotakao“), vraćanje u prvotno stanje (tzv. *bouncing back*) i plastičnost, odnosno mijenjanje, tj. rast nakon teškog iskustva. Den Hartigh i Hill (2022) ističu da je druga navedena operacionalizacija najtočnija, odnosno da upravo ona odgovara fizikalnom poimanju otpornosti, a upravo je ta operacionalizacija primijenjena i u ovom istraživanju. Otpornost omogućava osobi da se suoči s osobnim poteškoćama, neugodnim događajima, kao i da se osnaži za buduće izazove, te je stoga važan izvor subjektivne dobrobiti (Liu et al., 2022). Dosljedno je povezana s dobrobiti (Satici, 2016; Tomyň & Weinberg, 2016), značajno je predviđa (Bajaj & Pande, 2016; Yıldırım & Arslan, 2020), a tijekom pandemije COVID-19 zabilježen je pad i u otpornosti i u dobrobiti (Metin et al., 2021). Otporni pojedinci skloni su pozitivnom promišljanju o svijetu i okolini, koje vodi većem kapacitetu za prepoznavanje prilika i pronalaženje rješenja u teškim situacijama (Wang, 2009). Otpornost doprinosi dobrobiti kroz više pozitivnih misli iz „pozitivne kognitivne trijade“, odnosno kognicija o sebi, svijetu i budućnosti (Mak et al., 2011). Sretne osobe sebe vide u pozitivnom svjetlu, prepoznaju prilike u svijetu oko sebe, te se znaju suočiti s izazovima, a na budućnost gledaju s optimizmom (Mak et al., 2011). Takav set misli moguće je predvidjeti i temeljem percepcije smislenosti života (Karataş & Tagay, 2021), što dodatno naglašava duboku povezanost dobrobiti, otpornosti i percepcije smisla.

Sanchez-Ruiz i suradnici (2021) izdvajaju emocionalnu inteligenciju kao jednu od ključnih osobina koje mogu pridonijeti održavanju subjektivne dobrobiti za vrijeme pandemije. Prema rječniku APA-e (2018), emocionalna inteligencija je vrsta inteligencije koja podrazumijeva sposobnost obrade emocionalnih informacija i njihove upotrebe u razmišljanju i drugim kognitivnim aktivnostima. Tako definirana emocionalna inteligencija mjeri se objektivnim testovima (Mayer & Salovey, 1997). Ipak, prethodna istraživanja pokazala su da je s važnim životnim ishodima povezan i način na koji osoba percipira vlastite sposobnosti obrade emocionalnih informacija, odnosno samprocijenjena emocionalna inteligencija. Istraživanja (Sanchez-Ruiz et al., 2021) su pokazala da osobe s višom samoprocijenjenom emocionalnom inteligencijom biraju strategije suočavanja sa stresorima koje između ostalog potiču veći osjećaj smislenosti doživljenog iskustva. Uz to, viša samoprocijenjena emocionalna inteligencija predviđa doživljaj veće dobrobiti i manje prijetnje. Osim povezanosti s dobrobiti, brojne studije (Cuartero & Tur, 2021; Droppert et al., 2019; Ononye et al., 2022) ističu pozitivnu povezanost samoprocijenjene emocionalne inteligencije i otpornosti, dok Zheng i suradnici (2021) nalaze dokaze u prilog dvosmjernosti tog odnosa. U ovom radu fokus je na samoprocijenjenoj sposobnosti emocionalne inteligencije.

Uz važnost ovdje spomenutih te brojnih drugih psiholoških varijabli, u promjenama doživljaja dobrobiti nakon kriznih situacija koje uključuju i pandemiju koronavirusa naglašava se i uloga solidarnosti (Hogan, 2020). Solidarnost se, prema Hoganu (2020), nalazi u samom centru suradničke pozitivne psihologije koja uključuje sagledavanje „šire slike“ i podržavanje naprednih oblika sustavnog razmišljanja s ciljem održive dobrobiti. Hogan (2020) naglašava ključnost neugodnih emocija za pozitivne transformacije unutar grupa. Naime, diljem svijeta ljudi su suočeni s brojnim krizama, pri čemu obični ljudi pronalaze hrabre i inovativne načine za dijeljenje resursa i podršku ugroženima (Spade, 2020). Na taj način neugodne emocije mogu dovesti do pozitivnih promjena. Na temelju istraživanja provedenog 2016. godine u 13 država članica Europske unije (EU; Gerhards et al., 2019) Europljani su se procijenili znatno više solidarnima nego što su mnogi političari i društveni znanstvenici dosad pretpostavljali, osobito primjerice u pogledu brige za osobe u potrebi. Većina građana EU sklonija je tome da se novac dobiven od poreza troši na pomoć vlastitim stanovnicima nego na pomoć drugim državama EU, među kojima prednost daju susjednim

državama (Cicchi et al., 2020). Također, europska solidarnost izraženija je kad su u pitanju egzogeni stresovi (poput svjetske pandemije), dok je manje izražena u slučaju endogenih stresova (poput zapadanja u osobne dugove). Prema Fetschenhaueru i suradnicima (2006), stupanj solidarnosti pojedine osobe ovisi o njezinoj definiciji situacije, a koja uključuje motivacijske i kognitivne aspekte (npr. Koji su moji ciljevi? Na što sam posebno osjetljiv?), te mentalni model odnosa (npr. Da li mi je drugi prijatelj ili neprijatelj? Jesmo li u natjecateljskom odnosu?), što možemo povezati i s poimanjima osobnog smisla i dobrobiti.

Nalazi dosadašnjih istraživanja ukazuju na složene međuodnose samoprocijenjene emocionalne inteligencije, otpornosti, različitih aspekata solidarnosti i percepcije smisla pandemije s percepcijom dobrobiti u periodu psihosocijalnih okolnosti izazvanih pandemijom COVID-19. U pronađenoj literaturi uloga tih varijabli nije istraživana istodobno, stoga se nastojalo utvrditi hoće li solidarnost, na koju se snažno pozivalo tijekom pandemije, i percepcija smisla vlastitog iskustva tijekom pandemije, kao svojevrsan okvir poimanja situacije, dodatno doprinijeti objašnjenju dobrobiti tijekom pandemije, u kontekstu psiholoških osobina koje su potvrđeno povezane s percepcijom dobrobiti. Cilj ovog istraživanja je, stoga, bio provjeriti hoće li primarno sociološka varijabla u kriznoj društvenoj situaciji (percepcija solidarnosti), doprinijeti dodatnom objašnjenju dobrobiti, nakon doprinosa dviju trajnijih psiholoških značajki (emocionalne inteligencije i otpornosti), kao i hoće li svjetonazorski okvir (poimanje smisla vlastitog života) u kriznoj društvenoj situaciji doprinijeti dodatnom objašnjenju varijance dobrobiti. Slijedom navedenog, istraživački cilj je istražiti ulogu emocionalne inteligencije, otpornosti, različitih aspekata solidarnosti i percepcije smisla pandemije u percepciji dobrobiti za vrijeme pandemije koronavirusa. U postizanju ciljeva istraživanja prvo će se opisati izraženost navedenih varijabli kod sudionika istraživanja, kako bismo ih mogli staviti u kontekst pred-pandemijskih i pandemijskih istraživanja. Nakon toga pristupit će se utvrđivanju zasebnog i zajedničkog doprinosa samoprocijenjene emocionalne inteligencije, otpornosti, percepcije smisla i dvaju aspekata solidarnosti na percepciju dobrobiti tijekom pandemije koronavirusa.

Metod

Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo 509 sudionika u dobi 18 do 75 godina ($M = 35.04$, $SD = 12.68$), pri čemu je 70.5% sudionika ženskog spola i 29.5% sudionika muškog spola. Ukupno 49.5% sudionika živi na području Grada Zagreba, a ostali sudionici su iz različitih županija na području Republike Hrvatske. Uzorak je detaljno prikazan u Tablici 1.

Tablica 1

Opis Uzorka (N = 509)

Obrazovanje	<i>f</i>	%
Dvogodišnja ili trogodišnja srednja škola	18	3.5
Četverogodišnja srednja škola	162	31.8
Viša ili visoka škola, preddiplomski ili diplomski studij	250	49.1
Magisterij i/ili doktorat znanosti	79	15.5
Veličina naselja		
< 500 000 stanovnika	263	51.7
≥ 500 000 stanovnika	246	48.3
Dob		
18-25	159	31.2
26-35	147	28.9
36-45	81	15.9
46-55	87	17.1
56-65	26	5.1
66-75	9	1.8

Instrumenti

Na početku istraživanja prikupljeni su sociodemografski podaci. Sudionici su odgovarali na pitanja o dobi, spolu, obrazovanju i veličini mjesta stanovanja.

Emocionalna inteligencija

Emocionalna inteligencija operacionalizirana je kao rezultat na Upitniku emocionalne kompetentnosti (UEK-15, Takšić, 2002). Upitnik se sastoji od 15 čestica na koje sudionici odgovaraju pomoću skale od 5 stupnjeva (1 - Uopće NE, 5 - U potpunosti DA). Sve čestice su pozitivno usmjerene, a ukupni rezultat izračunava se zbrajanjem svih odgovora po česticama, te viši rezultat ukazuje na višu samoprocjenu emocionalne inteligencije sudionika. Pouzdanost tipa unutarnje konzistencije u ovom istraživanju je zadovoljavajuća (Cronbach $\alpha = .83$).

Otpornost

Otpornost je operacionalizirana kao rezultat na Kratkoj skali otpornosti (eng. *Brief Resilience Scale*; Smith et al., 2008; preveli Slišković i Burić, 2018). Skala se sastoji od šest tvrdnji na koje sudionici odgovaraju procjenom stupnja slaganja s pojedinom tvrdnjom (1-*Uopće se ne slažem*, 5 – *U potpunosti se slažem*). Ukupan rezultat formira se kao prosječan rezultat na svim česticama nakon obrnutog bodovanja negativno orijentiranih tvrdnji, pri čemu viši rezultat ukazuje na višu razinu otpornosti. U provedenom istraživanju utvrđena je zadovoljavajuća pouzdanost skale (Cronbach $\alpha = .87$).

Percepcija dobrobiti

Percepcija dobrobiti operacionalizirana je kao odgovor na česticu „Koliko biste svoj život procijenili dobrim?“. Sudionici su odgovarali na skali samoprocjene sa stupnjevima od 1 do 10, pri čemu viši odgovor ukazuje na višu percepciju dobrobiti. Samoprocjene sreće i zadovoljstva životom pomoću jedne čestice u pozitivnoj su korelaciji s opsežnijim instrumentima za mjerenje dobrobiti (Atroszko et al., 2017; Cheung & Lucas, 2014; Jovanović i Brdar, 2018).

Solidarnost

Dva aspekta solidarnosti ispitana su pomoću dvije čestice: „Smatram da svojim djelovanjem tijekom ove pandemije doprinosim društvu.“ - koja se odnosi na osobni aspekt solidarnosti i „Zadovoljan/na sam razinom solidarnosti među građanima Hrvatske.“ - koja se odnosi na zadovoljstvo

percipiranom razinom solidarnosti u društvu. Sudionici su odgovarali procjenom stupnja slaganja s tvrdnjom (1 - *Uopće se ne slažem*, 5 - *U potpunosti se slažem*).

Percepcija osobnog smisla

Percepcija osobnog smisla u pandemiji operacionalizirana je kao odgovor na pitanje „Smatrate li da Vaše osobno iskustvo tijekom pandemije COVID-19 ima neki smisao?“, pri čemu su sudionici ponudili svoj odgovor na skali od 5 stupnjeva (1 - *Uopće se ne slažem*, 5 - *U potpunosti se slažem*).

Postupak prikupljanja podataka

Podaci su prikupljeni online, pomoću LimeSurvey platforme, te se sudionicima pristupilo putem *e-maila* i *Facebook* grupa, u periodu od travnja 2020. do siječnja 2021. godine. Ovo istraživanje provedeno je u sklopu istraživačkog projekta „Psihološki i sociološki prediktori dobrobiti u vrijeme i nakon pandemije COVID-19“, a kojeg je proveo multidisciplinarni istraživački tim Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Istraživanje je provedeno u skladu s etičkim standardima Hrvatske psihološke komore, poštujući anonimnost sudionika, dobrovoljnost sudjelovanja, te pravo na odustajanje.

Rezultati

U svrhu odgovaranja na postavljena istraživačka pitanja provedene su deskriptivne analize te korelacijska i hijerarhijska regresijska analiza, čiji su rezultati prikazani u nastavku.

Tablica 2*Prikaz Deskriptivnih Podataka Svih Varijabli*

	Min	Max	<i>M</i>	<i>SD</i>	Skewness (std. greška)
Procjena dobrobiti	1	10	7.65	1.53	-1.104 (.108)
Osobni smisao_COVID-19	1	5	3.40	.96	-.710 (.108)
Emocionalna inteligencija	25	75	55.38	6.61	-.311 (.108)
Psihološka otpornost	1	5	3.14	.69	-.169 (.108)
Solidarnost_osobni doprinos	1	5	3.56	1.06	-.710 (.108)
Zadovoljstvo solidarnošću društva	1	5	3.48	1.06	-.621 (.108)

Sve su distribucije negativno asimetrične, no ako apsolutna vrijednost statistika zakrivljenosti (eng. *skewness*) ne prelazi vrijednost 2, smatra se da nema bitnog odstupanja od normalnosti (Kim, 2013). Prema rezultatima vidljivima u Tablici 2, sudionici svoju dobrobit procjenjuju od osrednje prema višoj, dok se umjereno slažu kako pandemija COVID-19 za njih ima osobni smisao. S obzirom na negativno asimetričnu distribuciju, rezultati samoprocijenjene emocionalne inteligencije blago su pomaknuti prema višim vrijednostima. Psihološka otpornost sudionika nalazi se oko prosjeka s obzirom na teorijski raspon skale (min = 1, max = 5). Stav o vlastitom doprinosu društvu, te zadovoljstvo iskazanom solidarnošću društva za vrijeme pandemije, je također blizu prosjeka skale odgovora. T-testom nisu utvrđene spolne razlike u procjeni dobrobiti, niti u pogledu dva aspekata solidarnosti, no jesu u pogledu emocionalne inteligencije ($M_m = 53.647$, $M_z = 56.086$, $t(243.57) = -3.622$, $p < .001$), psihološke otpornosti ($M_m = 3.264$, $M_z = 3.090$, $t(507) = 2.645$, $p = .009$), te procjene osobnog smisla u situaciji pandemije COVID-a ($M_m = 3.230$, $M_z = 3.470$, $t(507) = -2.522$, $p = .011$), na način da žene iskazuju višu emocionalnu inteligenciju, te pronalaze viši osobni smisao u situaciji pandemije, no iskazuju nešto nižu otpornost od muškaraca.

Tablica 3*Matrica Korelacija (Pearson r) Varijabli Ispitivanih u Istraživanju*

	1	2	3	4	5	6	7	8
1 - Spol	1							
2 - Dob	-.153**	1						
3 - Obrazovanje	.115**	.048	1					
4 - Emocionalna inteligencija	.169**	-.031	.138**	1				
5 - Psihološka otpornost	-.117**	-.032	.095*	.304**	1			
6 - Solidarnost_osobni doprinos	.006	.093*	.112*	.251**	.171**	1		
7 - Zadovoljstvo solidarnošću društva	.067	.027	.068	.073	.049	.130**	1	
8 - Osobni smisao_COVID-19	.111*	.058	.138**	.231**	.111*	.295**	.190**	1
9 - Dobrobit	.049	-.040	.208**	.343**	.359**	.126**	.142**	.295**

Napomena. * $p < .05$, ** $p < .01$.

Dobrobit, odnosno procjena vlastite dobrobiti, značajno nisko do umjereno pozitivno korelira sa gotovo svim varijablama u istraživanju, osim sa dobi i spolom, čije su se korelacije pokazale niske i neznčajne (Tablica 3). Drugim riječima, procjena vlastite dobrobiti viša je što je viši stupanj obrazovanja sudionika, emocionalna inteligencija, psihološka otpornost, osobni doprinos društvu, zadovoljstvo s iskazanom solidarnošću društva i viši pronalazak osobnog smisla u pandemiji COVID-19. Gotovo sve prediktorske varijable su međusobno korelirane, no visina korelacija ne prelazi $r = .304$.

U svrhu određivanja prediktora koji najviše doprinose predviđanju osobne dobrobiti provedena je hijerarhijska regresijska analiza čiji su rezultati prikazani u Tablici 4. U prvi korak analize uvrštena je sociodemografska varijabla koja se odnosi na najviši završeni stupanj obrazovanja radi kontrole. U drugi korak uključene su samoprocijenjena emocionalna inteligencija i psihološka otpornost kao bazične i trajnije značajke pojedinca. U treći korak uvrštene su varijable vezane uz solidarnost, odnosno zadovoljstvo vlastitom

solidarnošću te solidarnošću drugih za vrijeme pandemije koronavirusa. U četvrtom koraku uvrštena je varijabla percepcije osobnog smisla pandemije. U prvom koraku završeni stupanj obrazovanja pokazao se značajnim prediktorom te samostalno objašnjava 4.1% varijance dobrobiti. Samoprocijenjena emocionalna inteligencija i psihološka otpornost u drugom koraku hijerarhijske regresijske analize, zajedno sa stupnjem obrazovanja objašnjavaju 20.6% varijance dobrobiti. Uvođenjem osobnog doprinosa društvu tijekom pandemije i zadovoljstva društvenom solidarnošću u trećem koraku analize objašnjeno je ukupno 21.4% varijance dobrobiti. Ipak, samo se zadovoljstvo društvenom solidarnošću pokazalo značajnim prediktorom percepcije dobrobiti u trećem koraku, pri čemu obrazovanje, samoprocijenjena emocionalna inteligencija i psihološka otpornost i dalje ostaju značajni prediktori. U četvrtom koraku uključena je varijabla koja se odnosi na osobni smisao koji pojedinac nalazi u pandemiji COVID-19, pri čemu se taj prediktor pokazao značajnim, dok je zadovoljstvo solidarnošću društva u tom koraku izgubilo značajnost. Temeljem svih prediktora zajedno objašnjeno je ukupno 24.8% varijance procjene dobrobiti.

Tablica 4

Rezultati hijerarhijske regresijske analize s procjenom dobrobiti kao kriterijskom varijablom

	Korak 1		Korak 2		Korak 3		Korak 4	
	<i>B</i>	β	<i>B</i>	β	<i>B</i>	β	<i>B</i>	β
Obrazovanje	.426**	.208**	.305**	.149**	.294**	.144**	.261**	.128**
Emocionalna inteligencija			.056**	.239**	.055**	.236**	.048**	.206**
Psihološka otpornost			.608**	.272**	.604**	.271**	.599**	.268**
Solidarnost_osobni doprinos					-.013	-.009	-.080	-.055
Zadovoljstvo solidarnosti društva					.148*	.103*	.106	.073
Osobni smisao_COVID-19							.323**	.203**

R^2	.043	.211	.221	.257
R^2_{adj}	.041	.206	.214	.248
ΔR^2		.168	.010	.036

Napomena. * $p < .05$, ** $p < .01$.

Rasprava

Istraživanje je provedeno s ciljem opisivanja izraženosti psiholoških čimbenika povezanih s dobrobiti tijekom pandemije COVID-19, te utvrđivanja koji od tih čimbenika najviše doprinose dobrobiti. Dobiveni rezultati pokazuju da je psihološka otpornost najbolji prediktor dobrobiti, slijede je samoprocijenjena emocionalna inteligencija, percepcija osobne smislenosti pandemije koronavirusa i stupanj obrazovanja. Zadovoljstvo društvenom solidarnošću za vrijeme pandemije koronavirusa vrlo malo doprinosi percepciji dobrobiti, dok osobni doprinos društvu nije značajan prediktor dobrobiti.

U kontekstu opisivanja istraženosti temeljnih psiholoških varijabli u ovom istraživanju, pokazalo se da sudionici iz uzorka iskazuju relativno visoku razinu osobne dobrobiti. Iako se radi o složenom konstrukt, dobrobit je u literaturi često mjerena jednom česticom (Raudenská, 2023), pri čemu u takvim mjerenjima fokus na procjenu zadovoljstva životom predstavlja samo kognitivnu komponentu dobrobiti (Strobel et al., 2011). U skladu s time, pretpostavka je da je u ovom istraživanju također mjerena kognitivna komponenta dobrobiti, budući da je kao mjera dobrobiti korištena samoprocjena pojedinca koliko je njegov život u cjelini dobar. Dosadašnja istraživanja utvrđuju slične rezultate na srodnim varijablama. Primjerice, prema podacima Pilarovog barometra hrvatskog društva (Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2014, 2016) na skali od 1-10 postignuti su slični rezultati procjene zadovoljstva životom u pretpandemijskom razdoblju (M u rasponu od 6.02 do 6.51). Neka istraživanja pokazuju niže razine dobrobiti kod ženskih osoba te osoba mlađe životne dobi tijekom pandemije (Losada-Baltar et al., 2020; O'Connor et al., 2021), dok pojedine studije to ne pokazuju (Karataş & Tagay, 2021; Tomin & Weiberg, 2016). U ovom istraživanju nisu utvrđene spolne ni dobne razlike u percepciji dobrobiti. U kontekstu opisa dobrobiti

važno je istaknuti da se u ovom istraživanju radi o nereprezentativnom uzorku u kojem je više od polovice sudionika visokoobrazovano, a više obrazovanje je povezano s dobrobiti (Lee & Yang, 2022). Psihološka otpornost sudionika u skladu je s onom dobivenom u validaciji Kratke skale otpornosti (Slišković i Burić, 2018) na prigodnome uzorku učitelja i nastavnika zaposlenih u srednjim školama. Za razliku od toga, Killgore i suradnici (2020) su na uzorku od oko 1000 odraslih Amerikanaca u prvim tjednima socijalnih restrikcija (*eng. lock down*) radi pandemije utvrdili da je prosječna otpornost niža od objavljenih normi. U ovom istraživanju utvrđene su spolne razlike u otpornosti, a koje su u skladu s dosadašnjim studijama (npr. Tonym & Weiberg, 2016) prema kojima muškarci iskazuju veću psihološku otpornost. Percepcija osobnog doprinosa tijekom pandemije, kao i zadovoljstvo solidarnošću unutar društva nalaze se malo iznad prosjeka skale, te su gotovo identične (oko 3.5 na skali od 1 do 5) i nisu se pokazale razlikovnim u pogledu spola – dakle, muškarci i žene podjednako su zadovoljni svojim doprinosom društvu tijekom pandemije, kao i općom solidarnošću društva. Takvi rezultati mjerenja zadovoljstva solidarnošću u skladu su sa srodnim varijablama, poput društvene komponente zadovoljstva životom (Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2016).

Sve prediktorske varijable su u značajnoj pozitivnoj korelaciji s percepcijom dobrobiti, a u prvi korak uključena je kontrolna sociodemografska varijabla koja se odnosi na završeni stupanj obrazovanja, koja se pokazala značajnim prediktorom u prvom, ali i u svim ostalim koracima hijerarhijske regresijske analize. Obrazovanje je socioekonomski čimbenik često koreliran s dobrobiti (Patria, 2022; Ruii & Ruii, 2019; Wilson Fadiji & Lomas, 2024), iako taj nalaz nije uvijek dosljedan, te ovisi o kombinaciji drugih sociodemografskih čimbenika (Wilson Fadiji & Lomas, 2024). Djelovanje obrazovanja na dobrobit vjerojatno proizlazi iz pozitivnog učinka obrazovanja na druge aspekte života, poput zdravlja, socijalnog statusa i prihoda (Wilson Fadiji & Lomas, 2024), stoga je doprinos obrazovnog statusa dobrobiti u ovom istraživanju očekivan. U drugi korak regresijske analize uključene su trajnije psihološke značajke, odnosno emocionalna inteligencija i otpornost. Emocionalna inteligencija i otpornost značajno doprinose dobrobiti, pri čemu se boljim prediktorom pokazala otpornost. Veza otpornosti i dobrobiti je očekivana, budući da se psihološka otpornost pokazala povezanom sa zadovoljstvom životom (Li et al., 2024;

Mayordomo et al., 2016; Slišćović i Burić, 2018). Moguće je da otpornost doprinosi doživljaju pozitivnih emocija i zadovoljstva životom (Dagnall et al., 2019), te reducira stres i djeluje kao zaštitni čimbenik u suočavanju sa stresorima (Li et al., 2024). Subjektivnu dobrobit moguće je predviđati temeljem otpornosti, ali i neodgovarajućih emocionalnih obrazaca (Mayordomo et al., 2016). Pojedinci s višom emocionalnom inteligencijom imaju veću vjerojatnost uključivanja u adaptivne strategije suočavanja kada se suoče sa stresnim situacijama, što je povezano s većom dobrobiti (Keefer et al., 2018, prema Sanchez-Ruiz et al., 2021). Emocionalna inteligencija mjerena kao osobina ličnosti pokazala se negativnim prediktorom psihološkog stresa u kontekstu pandemije, koji djeluje kroz strategije suočavanja (Sanchez-Ruiz et al., 2021). Naime, regulacija emocija, ključna sastavnica osobine emocionalne inteligencije, omogućuje pojedincima da odaberu učinkovite načine suočavanja koje umanjuju njihove negativne emocije, te zadržavaju pozitivne emocije (Tugade & Frederickson, 2007).

U treći i četvrti korak regresijske analize uključene su varijable čije djelovanje se smatra manje stabilnim od djelovanja psiholoških konstrukata poput emocionalne inteligencije i otpornosti, a vezane su uz poimanje pandemije koronavirusa. U treći korak uključene su percepcija osobnog doprinosa društvu tijekom pandemije, te percepcija društvene solidarnosti, dok je u četvrti korak uključena varijabla vezana uz percepciju smislenosti osobnog iskustva u pandemiji koronavirusa. U trećem je koraku percipiranu dobrobit značajno predvidjelo zadovoljstvo društvenom solidarnošću, no ne i procjena osobnog doprinosa društvu, uz zadržanu značajnost dotadašnjih prediktora. Dodatno, uvođenjem percepcije smisla pandemije u analizu u četvrtom koraku, zadovoljstvo društvenom solidarnošću prestaje biti značajan prediktor dobrobiti.

Moguće je primijetiti da je osobni doprinos tijekom pandemije značajno koreliran s ranije uključenim prediktorima, samoprocijenjenom emocionalnom inteligencijom i otpornošću, te stoga možemo zaključiti da emocionalno inteligentnije i otpornije osobe imaju i veći kapacitet za davanje vlastitog doprinosa u kriznoj situaciji. Moguće je da upravo iz tog razloga sama varijabla osobnog doprinosa nije dodatno doprinijela objašnjenju dobrobiti osobe. S druge strane, zadovoljstvo solidarnošću društva nije povezano s navedenim trajnijim psihološkim značajkama osobe, te je stoga dalo dodatan

doprinos. Percepcija smisla vlastitog iskustva tijekom pandemije dodatno doprinosi psihološkoj dobrobiti, što je u skladu i s nalazima drugih autora (Krok & Zarzycka, 2020); štoviše, u nedavnoj studiji Eisenbecka i suradnika (2021) u 30 zemalja, pokazano je da suočavanje usmjereno na smisao ima središnje mjesto u mentalnom zdravlju tijekom pandemije. Iz istog istraživanja je razvidno da jedine dvije uključene varijable koje se tiču društva u cjelini (BDP i težina pandemije) nisu bile značajni prediktori depresije, anksioznosti ni stresa, dok individualni čimbenici, poput osobnog ekonomskog utjecaja pandemije i mentalnog zdravlja jesu. Ovakvi rezultati su u skladu i s ovdje dobivenim nalazom da percepcija smisla vlastitog iskustva tijekom pandemije „nadjačava“ važnost zadovoljstva društvenom solidarnošću kao sociološke dimenzije. Percepcija smisla osobnog života u različitim, pa i vrlo teškim okolnostima, ima važniju ulogu od samih okolnosti koje nam nikada ne mogu oduzeti barem mali „prostor slobode“ (Frankl, 2021). Važno je napomenuti i da visoka emocionalna inteligencija može pružiti temelje pojedincima da namjerno biraju strategije suočavanja usmjerene na smisao, poput cijenjenja života i uključivanja u smislene prosocijalne aktivnosti pred izazovima povezanim s pandemijom (Sanchez-Ruiz et al., 2021).

Na temelju rezultata regresijske analize možemo zaključiti da su trajnije značajke, poput samoprocijenjene emocionalne inteligencije i psihološke otpornosti, te sklonosti da se konkretna situacija percipira kao smisljena, važnije u predviđanju dobrobiti osobe tijekom pandemije od socioloških varijabli, poput „dvaju smjerova solidarnosti“ (osobnog doprinosa društvu i zadovoljstva društvenom solidarnošću). Yang (2020) navodi da je pandemija COVID-19 snažno iskustvo koje je u nama osvijestilo našu prolaznost i nestalnost, nepredvidivost života, egzistencijalni vakuum, te međuovisnost života i smrti. No, ovo istraživanje je pokazalo da upravo percepcija smislenosti situacije, kao i trajne značajke poput psihološke otpornosti i emocionalne inteligencije imaju značajnu ulogu u dobrobiti tijekom pandemije, što ukazuje na važnost razvijanja tih značajki kao sredstva za osnaživanje u različitim životnim nedaćama. Ovi nalazi dodatno potkrjepljuju važnost intervencija za povećanje emocionalne inteligencije (Geßler et al., 2021; Kotsou et al., 2018) i otpornosti (Liu et al., 2020; Liu et al., 2022), te ukazuju na dodatno povećanje dobrobiti prepoznavanjem

smisla konkretne situacije (de Jong et al., 2020), s obzirom da sve navedeno može doprinijeti višoj percepciji dobrobiti i u kriznim društvenim situacijama.

Među nedostacima ovog istraživanja važno je istaknuti činjenicu da je provedeno online. To je utjecalo na povećanu nereprezentativnost uzorka u kojem je više od polovice sudionika visokoobrazovano, iako je učinjen dodatan trud da se uključe sudionici koji su bili podzastupljeni (npr. muškarci, stariji od 50 godina, stanovnici iz manje zastupljenih županija). Nisu prikupljeni podaci o socijalnim okolnostima u kojima sudionici žive, a pokazalo se da su ti čimbenici važni za dobrobit – kod osoba u nepovoljnim socijalnim i ekonomskom uvjetima zabilježeni su veći problemi mentalnog zdravlja vezani uz pandemiju koronavirusa u odnosu na ostale (O'Connor et al., 2021). Nadalje, iako mjerenje pomoću jedne čestice (eng. *single item measures*) ima prednosti (Allen et al., 2022; Atroszko et al., 2017; Cheung & Lucas, 2014; Jovanović i Brdar, 2018), takve je mjere potrebno dodatno validirati da bismo bili sigurni u njihovu valjanost. Potrebno je uzeti u obzir i da su sve mjere korištene u istraživanju temeljene na samoprocjenama sudionika. U daljnjim istraživanjima potrebno je fokusirati se na mehanizme u pozadini ovih povezanosti, poput nade, strategija suočavanja sa stresom, socijalne podrške, zatim uključiti i pojedine sposobnosti koje obuhvaća emocionalna inteligencija (a ne samo ukupan rezultat), percepcije smisla različitih aspekata života u kriznim nasuprot ne-kriznim situacijama te se usmjeriti na skupine koje su možda više bile pogođene pandemijom.

Sukob interesa

Nemamo sukoba interesa za prijavljivanje.

Izjava o dostupnosti podataka

Podaci su dostupni na lični zahtev kontaktiranjem autorki.

Reference

- Allen, M.S., Iliescu, D & Greiff, S. (2022). Single Item Measures in Psychological Science: A Call to Action. *European Journal of Psychological Assessment*, 38(1), 1–5. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000699>
- American Psychological Association. (2014). *The road to resilience*. [Brochure]. https://www.uis.edu/sites/default/files/inline-images/the_road_to_resilience.pdf

- American Psychological Association. (2018). *Emotional intelligence*. U *APA Dictionary of Psychology*. <https://dictionary.apa.org/emotional-intelligence>
- Arslan, G., & Allen, K.-A. (2021). Exploring the association between coronavirus stress, meaning in life, psychological flexibility, and subjective well-being. *Psychology, Health & Medicine*, 27(4), 803–814. <https://doi.org/10.1080/13548506.2021.1876892>
- Arslan, G., Yıldırım, M., Karataş, Z., Kabasakal, Z., & Kılınc, M. (2022). Meaningful Living to Promote Complete Mental Health Among University Students in the Context of the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 20(2), 930–942. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00416-8>
- Atroszko, P. A., Sawicki, A., Mąkinia, A., & Atroszko, B. (2017). Further validation of single-item self-report measure of satisfaction with life. In M. McGreevy & R. Rita (Eds.), *CER comparative European research 2017* (1st ed., pp. 107–110). <https://open.icm.edu.pl/handle/123456789/11883>
- Bajaj, B., & Pande, N. (2016). Mediating role of resilience in the impact of mindfulness on life satisfaction and affect as indices of subjective well-being. *Personality and Individual Differences*, 93, 63–67. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.09.005>
- Bokhan, T., Galazhinsky, E., Leontiev, D., Rasskazova, E., Terekhina, O., Ulyanich, A., Shabalovskaya, M., Bogomaz, S., & Vidyakina, T. (2021). COVID-19 and Subjective Well-Being: Perceived Impact, Positive Psychological Resources and Protective Behavior. *Psychology Journal of Higher School of Economics*, 18(2), 259–275. <https://doi.org/10.17323/1813-8918-2021-2-259-275>
- Cheung, F., & Lucas, R. E. (2014). Assessing the validity of single-item life satisfaction measures: Results from three large samples. *Quality of Life Research*, 23(10), 2809–2818. <https://doi.org/10.1007/s11136-014-0726-4>
- Cicchì, L., Genschel, P., Hemerijck, A., & Nasr, M. (2020). *EU solidarity in times of Covid-19*. [Policy Briefs]. <https://hdl.handle.net/1814/67755>
- Cuartero, N., & Tur, A. M. (2021). Emotional intelligence, resilience and personality traits neuroticism and extraversion: predictive capacity in perceived academic efficacy. *Nurse Education Today*, 102, 104933. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.104933>

- Dagnall, N., Denovan, A., Papageorgiou, K. A., Clough, P. J., Parker, A., & Drinkwater, K. G. (2019). Psychometric Assessment of Shortened Mental Toughness Questionnaires (MTQ): Factor Structure of the MTQ-18 and the MTQ-10. *Frontiers in Psychology*, 10, 1933. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01933>
- De Jong, E. M., Ziegler, N., & Schippers, M. C. (2020). From Shattered Goals to Meaning in Life: Life Crafting in Times of the COVID-19 Pandemic. *Frontiers in Psychology*, 11, 577708. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.577708>
- Den Hartigh, R. J., & Hill, Y. (2022). Conceptualizing and measuring psychological resilience: What can we learn from physics?. *New Ideas in Psychology*, 66, 100934. <https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2022.100934>
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542–575. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.95.3.542>
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276–302. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.2.276>
- Droppert, K., Downey, L., Lomas, J., Bunnett, E. R., Simmons, N., Wheaton, A., Nield, C., & Stough, C. (2019). Differentiating the contributions of emotional intelligence and resilience on adolescent male scholastic performance. *Personality and Individual Differences*, 145, 75–81. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.03.023>
- Eisenbeck, N., Carreno, D. F., & Pérez-Escobar, J. A. (2021). Meaning-Centered Coping in the Era of COVID-19: Direct and Moderating Effects on Depression, Anxiety, and Stress. *Frontiers in Psychology*, 12, 648383. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.648383>
- Fetchenhauer, D., Flache, A., Buunk, B., & Lindenberg, S. (Eds). (2006). *Solidarity and Prosocial Behavior*. Springer US. <https://doi.org/10.1007/0-387-28032-4>
- Frankl, V. E. (2021). *Liječnik i duša*. Kršćanska sadašnjost.
- Gerhards, J., Lengfeld, H., Ignácz, Z. S., Kley, F. K., & Priem, M. (2019). *European Solidarity in Times of Crisis: Insights from a Thirteen-Country Survey* (1st edn). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429289453>
- Geßler, S., Nezlek, J. B., & Schütz, A. (2021). Training emotional intelligence: Does training in basic emotional abilities help people to improve higher

- emotional abilities? *The Journal of Positive Psychology*, 16(4), 455–464.
<https://doi.org/10.1080/17439760.2020.1738537>
- Hogan, M. J. (2020). Collaborative positive psychology: Solidarity, meaning, resilience, wellbeing, and virtue in a time of crisis. *International Review of Psychiatry*, 32(7–8), 698–712.
<https://doi.org/10.1080/09540261.2020.1778647>
- Holmes, E. A., O'Connor, R. C., Perry, V. H., Tracey, I., Wessely, S., Arseneault, L., Ballard, C., Christensen, H., Cohen Silver, R., Everall, I., Ford, T., John, A., Kabir, T., King, K., Madan, I., Michie, S., Przybylski, A. K., Shafran, R., Sweeney, A., ... Bullmore, E. (2020). Multidisciplinary research priorities for the COVID-19 pandemic: A call for action for mental health science. *The Lancet Psychiatry*, 7(6), 547–560. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30168-1](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30168-1)
- Hotopf, M., Bullmore, E., O'Connor, R. C., & Holmes, E. A. (2020). The scope of mental health research during the COVID-19 pandemic and its aftermath. *The British Journal of Psychiatry*, 217, 540–542
<https://doi.org/10.1192/bjp.2020.125>
- Jovanović, V., & Brdar, I. (2018). The cross-national measurement invariance of the Satisfaction with Life Scale in a sample of undergraduate students. *Personality and Individual Differences*, 128, 7–9.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.02.010>
- Karataş, Z., & Tagay, Ö. (2021). The relationships between resilience of the adults affected by the covid pandemic in Turkey and Covid-19 fear, meaning in life, life satisfaction, intolerance of uncertainty and hope. *Personality and Individual Differences*, 172, 110592.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110592>
- Killgore, W. D. S., Taylor, E. C., Cloonan, S. A., & Dailey, N. S. (2020). Psychological resilience during the COVID-19 lockdown. *Psychiatry Research*, 291, 113216. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113216>
- Kim, H. Y. (2013). Statistical notes for clinical researchers: assessing normal distribution (2) using skewness and kurtosis. *Restorative Dentistry & Endodontics*, 38(1), 52–54. <https://doi.org/10.5395/rde.2013.38.1.52>
- Kotsou, I., Mikolajczak, M., Heeren, A., Grégoire, J., & Leys, C. (2019). Improving Emotional Intelligence: A Systematic Review of Existing Work and Future Challenges. *Emotion Review*, 11(2), 151–165.
<https://doi.org/10.1177/1754073917735902>

- Kovich, M.K., Simpson, V.L., Foli, K.J. et al. (2023). Application of the PERMA model of well-being in undergraduate students. *International Journal of Community Well-Being*, 6, 1–20. <https://doi.org/10.1007/s42413-022-00184-4>
- Krok, D., & Zarzycka, B. (2020). Risk Perception of COVID-19, Meaning-Based Resources and Psychological Well-Being amongst Healthcare Personnel: The Mediating Role of Coping. *Journal of Clinical Medicine*, 9(10), 3225. <https://doi.org/10.3390/jcm9103225>
- Lades, L. K., Laffan, K., Daly, M., & Delaney, L. (2020). Daily emotional well-being during the COVID-19 pandemic. *British Journal of Health Psychology*, 25(4), 902–911. <https://doi.org/10.1111/bjhp.12450>
- Lee, K. S., & Yang, Y. (2022). Educational attainment and emotional well-being in adolescence and adulthood. *SSM - Mental Health*, 2, 100138. <https://doi.org/10.1016/j.ssmmh.2022.100138>
- Li, R., Fu, W., Liang, Y., Huang, S., Xu, M., & Tu, R. (2024). Exploring the relationship between resilience and internet addiction in Chinese college students: The mediating roles of life satisfaction and loneliness. *Acta Psychologica*, 248, 104405. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2024.104405>
- Liu, J. J. W., Ein, N., Gervasio, J., Battaion, M., & Fung, K. (2022). The Pursuit of Resilience: A Meta-Analysis and Systematic Review of Resilience-Promoting Interventions. *Journal of Happiness Studies*, 23(4), 1771–1791. <https://doi.org/10.1007/s10902-021-00452-8>
- Liu, J. J. W., Ein, N., Gervasio, J., Battaion, M., Reed, M., & Vickers, K. (2020). Comprehensive meta-analysis of resilience interventions. *Clinical Psychology Review*, 82, 101919. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2020.101919>
- Losada-Baltar, A., Jiménez-Gonzalo, L., Gallego-Alberto, L., Pedroso-Chaparro, M. D. S., Fernandes-Pires, J., & Márquez-González, M. (2021). “We Are Staying at Home.” Association of Self-perceptions of Aging, Personal and Family Resources, and Loneliness With Psychological Distress During the Lock-Down Period of COVID-19. *The Journals of Gerontology: Series B*, 76(2), e10–e16. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbaa048>
- Mak, W. W. S., Ng, I. S. W., & Wong, C. C. Y. (2011). Resilience: Enhancing well-being through the positive cognitive triad. *Journal of Counseling Psychology*, 58(4), 610–617. <https://doi.org/10.1037/a0025195>

- Mayer, J. D. & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? In P. Salovey., & D. Sluyter (Eds.), *Emotional development and emotional intelligence: Educational implications* (pp. 3–31). Basic Books.
- Mayordomo, T., Viguer, P., Sales, A., Satorres, E., & Meléndez, J. C. (2016). Resilience and Coping as Predictors of Well-Being in Adults. *The Journal of Psychology*, 150(7), 809–821. <https://doi.org/10.1080/00223980.2016.1203276>
- Metin, A., Çetinkaya, A., & Erbiçer, E. S. (2021). Subjective Well-Being and Resilience During COVID-19 Pandemic in Turkey. *European Journal of Health Psychology*, 28(4), 152–160. <https://doi.org/10.1027/2512-8442/a000081>
- Morgan, B., & Simmons, L. (2021). A ‘PERMA’ Response to the Pandemic: An Online Positive Education Programme to Promote Wellbeing in University Students. *Frontiers in Education*, 6, 642632. <https://doi.org/10.3389/educ.2021.642632>
- O’Connor, R. C., Wetherall, K., Cleare, S., McClelland, H., Melson, A. J., Niedzwiedz, C. L., O’Carroll, R. E., O’Connor, D. B., Platt, S., Scowcroft, E., Watson, B., Zortea, T., Ferguson, E., & Robb, K. A. (2021). Mental health and well-being during the COVID-19 pandemic: Longitudinal analyses of adults in the UK COVID-19 Mental Health & Wellbeing study. *The British Journal of Psychiatry*, 218(6), 326–333. <https://doi.org/10.1192/bjp.2020.212>
- Ononye, U., Ogbeta, M., Ndudi, F., Bereprebofa, D., & Maduemezia, I. (2022). Academic resilience, emotional intelligence, and academic performance among undergraduate students. *Knowledge and Performance Management*, 6(1), 1–10. [https://doi.org/10.21511/kpm.06\(1\).2022.01](https://doi.org/10.21511/kpm.06(1).2022.01)
- Park, C. L., & Gutierrez, I. A. (2012). Global and situational meaning in the context of trauma: Relations with psychological well-being. *Counselling Psychology Quarterly*, 26(1), 8–25. <https://doi.org/10.1080/09515070.2012>
- Patria, B. (2022). Modeling the effects of physical activity, education, health, and subjective wealth on happiness based on Indonesian national survey data. *BMC Public Health*, 22(1), 959. <https://doi.org/10.1186/s12889-022-13371-x>
- Institut društvenih znanosti Ivo Pilar. (2014). *Pilarov barometar hrvatskoga društva*. <http://barometar.pilar.hr>

- Institut društvenih znanosti Ivo Pilar. (2016). *Pilarov barometar hrvatskoga društva*. <http://barometar.pilar.hr>
- Raudenská, P. (2023). Single-item measures of happiness and life satisfaction: The issue of cross-country invariance of popular general well-being measures. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 861. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-02299-1>
- Rui, G., & Rui, M. L. (2019). The Complex Relationship Between Education and Happiness: The Case of Highly Educated Individuals in Italy. *Journal of Happiness Studies*, 20(8), 2631–2653. <https://doi.org/10.1007/s10902-018-0062-4>
- Russo-Netzer, P. (2023). Building Bridges, Forging New Frontiers: Meaning-Making in Action. *Social Sciences*, 12(10), 574. <https://doi.org/10.3390/socsci12100574>
- Sanchez-Ruiz, M.-J., Tadros, N., Khalaf, T., Ego, V., Eisenbeck, N., Carreno, D. F., & Nassar, E. (2021). Trait Emotional Intelligence and Wellbeing During the Pandemic: The Mediating Role of Meaning-Centered Coping. *Frontiers in Psychology*, 12, 648401. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.648401>
- Satici, S. A. (2016). Psychological vulnerability, resilience, and subjective well-being: The mediating role of hope. *Personality and Individual Differences*, 102, 68–73. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.06.057>
- Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*. Free Press.
- Seligman, M. E. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5–14. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.5>
- Schnell, T., & Krampe, H. (2020). Meaning in Life and Self-Control Buffer Stress in Times of COVID-19: Moderating and Mediating Effects With Regard to Mental Distress. *Frontiers in Psychiatry*, 11, 582352. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.582352>
- Slišković, A. & Burić, I. (2018). Kratka skala otpornosti. U: A. Slišković, I. Burić, V. Čubela Adorić, M. Nikolić i I. Tucak Junaković. *Zbirka psihologijskih skala i upitnika* (str. 7-13). Sveučilište u Zadru.
- Smith, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P., & Bernard, J. (2008). The brief resilience scale: Assessing the ability to bounce back. *International Journal of Behavioral Medicine*, 15(3), 194–200. <https://doi.org/10.1080/10705500802222972>

- Spade, D. (2020). *Mutual aid: Building solidarity during this crisis (and the next)*. Verso.
- Stark, A. M., White, A. E., Rotter, N. S., & Basu, A. (2020). Shifting from survival to supporting resilience in children and families in the COVID-19 pandemic: Lessons for informing U.S. mental health priorities. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(S1), S133–S135. <https://doi.org/10.1037/tra0000781>
- Strobel, M., Tumasjan, A., & Spörrle, M. (2011). Be yourself, believe in yourself, and be happy: Self-efficacy as a mediator between personality factors and subjective well-being. *Scandinavian Journal of Psychology*, 52(1), 43–48. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.2010.00826.x>
- Sun, K., Zhou, R., Xu, F., Lu, H., & Asakawa, T. (2024). Proposal to apply a ‘Positive Emotion, Engagement, Relationships, Meaning, and Accomplishment (PERMA)’ based approach to manage the COVID-19-related mental health problems in the era of long COVID. *Global Health & Medicine*, 6(2), 160–163. <https://doi.org/10.35772/ghm.2023.01102>
- Takšić, V. (2002). Upitnici emocionalne inteligencije (kompetentnosti). U: K. Lacković-Grgin, A. Bautović, V. Čubela i Z. Penezić (ur.), *Zbirka psihologijskih skala i upitnika* (27–45), Filozofski fakultet u Zadru.
- Tomyn, A. J., & Weinberg, M. K. (2018). Resilience and Subjective Wellbeing: A Psychometric Evaluation in Young Australian Adults. *Australian Psychologist*, 53(1), 68–76. <https://doi.org/10.1111/ap.12251>
- Tugade, M. M., & Fredrickson, B. L. (2007). Regulation of Positive Emotions: Emotion Regulation Strategies that Promote Resilience. *Journal of Happiness Studies*, 8(3), 311–333. <https://doi.org/10.1007/s10902-006-9015-4>
- Vanhoutte, B., & Nazroo, J. (2014). Cognitive, Affective and Eudemonic Well-Being in Later Life: Measurement Equivalence over Gender and Life Stage. *Sociological Research Online*, 19(2), 1–14. <https://doi.org/10.5153/sro.3241>
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., & Ho, R. C. (2020). Immediate Psychological Responses and Associated Factors during the Initial Stage of the 2019 Coronavirus Disease (COVID-19) Epidemic among the General Population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1729. <https://doi.org/10.3390/ijerph17051729>

- Wang, J. (2009). A Study of Resiliency Characteristics in the Adjustment of International Graduate Students at American Universities. *Journal of Studies in International Education*, 13(1), 22–45.
<https://doi.org/10.1177/1028315307308139>
- Wilson Fadiji, A., & Lomas, T. (2024). Understanding the Association Between Education and Wellbeing: An Exploration of the Gallup World Poll. *Applied Research in Quality of Life*, 19(5), 2467–2501.
<https://doi.org/10.1007/s11482-024-10335-8>
- Wong, P. T. P. (1998). Meaning-centred counselling. In P. T. P. Wong & P. S. Fry (Eds.), *The human quest for meaning: A handbook of psychological research and clinical application* (pp.395-435). Lawrence Erlbaum Associates.
- Wong, P. T. P. (2011). Positive psychology 2.0: Towards a balanced interactive model of the good life. *Canadian Psychology / Psychologie Canadienne*, 52(2), 69–81. <https://doi.org/10.1037/a0022511>
- Yang, M. (2020). Resilience and Meaning-Making Amid the COVID-19 Epidemic in China. *Journal of Humanistic Psychology*, 60(5), 662–671.
<https://doi.org/10.1177/0022167820929215>
- Yildirim, M., & Arslan, G. (2022). Exploring the associations between resilience, dispositional hope, preventive behaviours, subjective well-being, and psychological health among adults during early stage of COVID-19. *Current Psychology*, 41(8), 5712–5722. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01177-2>
- Zambelli, M., & Tagliabue, S. (2024). The Situational Meaning in Life Evaluation (SMILE): Development and Validation Studies. *Journal of Happiness Studies*, 25(1–2), 2. <https://doi.org/10.1007/s10902-024-00730-1>
- Zheng, Y., Cai, D., Zhao, J.-L., Yang, C., Xia, T., & Xu, Z. (2021). Bidirectional Relationship Between Emotional Intelligence and Perceptions of Resilience in Young Adolescents: A Twenty-Month Longitudinal Study. *Child & Youth Care Forum*, 50(2), 363–377.
<https://doi.org/10.1007/s10566-020-09578-x>
- Zion, S. R., Louis, K., Horii, R., Leibowitz, K., Heathcote, L. C., & Crum, A. J. (2022). Making sense of a pandemic: Mindsets influence emotions, behaviors, health, and wellbeing during the COVID-19 pandemic. *Social Science & Medicine*, 301, 114889.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2022.114889>

The Role of Resilience, Emotional Intelligence, Perception of Pandemic Meaning, and Solidarity in Explaining Well-Being During the COVID-19 Pandemic

Jelena Maričić¹, Ana Petak¹ , and Jelena Flego¹

¹ *Faculty of Croatian Studies, University of Zagreb, Zagreb, Croatia*

ABSTRACT

The COVID-19 pandemic has caused rapid changes in daily lives around the world. Aside from the adverse effects on mental health, the challenges posed by the pandemic could be an opportunity for personal growth and development. A study was conducted to determine the contribution of emotional intelligence, resilience, perception of the meaning of personal experience about the pandemic, and two aspects of solidarity during a pandemic to well-being during the COVID-19 pandemic. Data were collected online (April 2020 - January 2021). There were 509 participants (70.5% women, 29.5% men) aged 18 to 75 ($M = 35.04$, $SD = 12.68$) from the territory of the Republic of Croatia. Participants rated their well-being relatively high. Hierarchical regression analysis showed that the education level, emotional intelligence, resilience, satisfaction with solidarity in society and perception of the meaning of personal experience during a pandemic significantly predicted well-being. A total of 24.8% of the variance in well-being was explained by the set of predictors, but further research is needed understand the mechanisms behind the association between these variables and well-being.

Keywords: wellbeing, emotional intelligence, resilience, meaning, solidarity

